

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.897.03 Київської Державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Міністерства культури та інформаційної політики, м. Київ, створена рішенням Вченої ради від 26 жовтня 2023 року (протокол №02/23-24) та затверджена Наказом ректора КДАДПМД ім. М. Бойчука №177-од від 26 жовтня 2023 р. «Про утворення разової спеціалізованої вченої ради з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії», прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Шпак Ольги Василівни на підставі прилюдного захисту дисертації «Підготовка майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності» за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями).

27 грудня 2023 року

Шпак Ольга Василівна, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища. У 2015 році закінчила Київську державну академію декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Графічний дизайн», здобула кваліфікацію «Дизайнер». З 2019 по 2023 рік навчалась в аспірантурі Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями), де навчалась з 2019-по 2023 р.

Дисертацію виконано у Київській Державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, м. Київ.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету декоративно-прикладного мистецтва Київської Державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Дяченко Алла Володимирівна.

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях, визначених МОН України з присвоєнням категорії «Б», 1 – у інших наукових виданнях, 1 – в іноземному наукометричному виданні Scopus (у співавторстві), 6 публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій, 1 – в навчальному посібнику:

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Шпак О. Розвиток каліграфії в освітній практиці зарубіжжя. Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». Київ, 2023. Вип. 7. С. 65-53. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(7\).2023.53-65](https://doi.org/10.35387/ucj.1(7).2023.53-65)

2. Шпак О. Опанування каліграфії у підготовці майбутніх фахівців графічного дизайну. Мистецтво та освіта. Київ, 2021. № 4 (102). С. 48-53. DOI: [https://doi.org/10.32405/2308-8885-2021-4\(102\)-48-53](https://doi.org/10.32405/2308-8885-2021-4(102)-48-53)

3. Шпак О. Термінологічний дискурс проблеми підготовки майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності. Естетика і етика педагогічної дії. Київ-Полтава, 2023. Вип. 27. С. 134-147. DOI: 10.33989/2226-4051.2023.27.282141

Статті в інших виданнях

4. Шпак О. Мистецтво каліграфії – засіб формування «національної моделі» графічного дизайну. Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka: wydanie specjalne.; Diamond trading tour. Warszawa, 2020. Numer: 57 (07/2020). P. 19-26.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Шпак О. Каліграфія в дизайн-освіті як необхідність для утвердження національної ідентичності України. International scientific innovations in human life: Proceedings of XII International Scientific and Practical Conference (Manchester, United Kingdom, 8-10 June 2022). Cognum Publishing House, Manchester, United Kingdom, 2022. P. 544-547

6. Шпак О. Каліграфія в мистецькій дизайн-освіті України. The world of science and innovation: Proceedings of XI International Scientific and Practical Conference (London, United Kingdom, 2-4 June 2021). London, 2021. P. 978-984.

7. Шпак О. Каліграфія в процесі виховання фахівців графічного дизайну, як засіб формування компетенцій в галузі шрифтового мистецтва. Сучасна мистецька освіта: досвід, проблеми та перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 квітня 2021 р. / Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука. Київ, 2021. С. 128- 132.

8. Шпак О. Навчання мистецтву каліграфії засобами копіювання світових зразків каліграфічного письма. World science: problems, prospects and innovations: Abstracts of V International Scientific and Practical Conference (Toronto, Canada, 27-29 January 2021). Toronto, Canada, 2021. P. 1225-1229.

9. Шпак О. Самостійна робота як засіб формування професійної компетенції майбутніх фахівців графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності. Eurasian scientific discussions: Proceedings of V International Scientific and Practical Conference (Barcelona, Spain, June 5-7, 2022). Barca Academy Publishing, Barcelona, Spain, 2022. P. 465-468.

10. Шпак О. Сутність поняття «каліграфія»: теоретичний дискурс. Society and Science Interconnection: scientific collection proceedings of the 2nd International scientific and practical conference (153) (Porto, Portugal, May 6-8, 2023). Porto, Portugal, 2023. P. 177-182.

Наукові праці, які додатково відображають результати дослідження

11. Шпак О. Каліграфія: шлях до літери; український скоропис. Навчальний посібник. К.:Вістка, 2023. 120 с.

12. Diachenko, A.; Tsoi, M.; Brovchenko, A, Shpak, O and Popiuk, k, m. Ways of Design Education Improvement in Higher Educational Institutions. Review of International Geographical Education (RIGEO Vol. 11, no. 3, 2021. P. 503-512. DOI: 10.48047/rigeo.11.3.53

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

- **Чирчик Сергій Васильович**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука позитивно оцінив наукову роботу Шпак О. В., схвалив актуальність теми, наукову новизну, а також теоретичну і практичну значущість дослідження. Зауважень немає.

- **Сотська Галина Іванівна** доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН У країни, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України надала позитивний відгук на дисертаційне дослідження Шпак О. В., підкреслила структурований, послідовний та логічний зміст роботи і висловила наступні зауваження:

1. Схвально, що в дисертації каліграфію пов'язано не просто з красивим і чітким письмом, а зі шрифтовим дизайном та його етнічними ознаками. Це дало змогу автору поняття «національний шрифтовий дизайн» інтерпретувати як процес створення та відтворення шрифтів, які ґрунтуються на культурних традиціях та історичних особливостях певного народу. Водночас, варто б було уточнити, які саме культурні традиції мають на увазі.

2. У дисертації на с. 67 акцентується увага на досвіді Василя Чебанника та Віталія Мітченка щодо відновлення традицій української історичної писемності, створення шрифтів національного значення. На нашу думку, потрібно було приділити більше уваги дидактико-дизайнерським, творчо-розвивальним та національно-ідентифікаційним аспектам діяльності їхньої каліграфічної школи. Це дало б змогу на формульовальному етапі педагогічного експерименту ще більше збагатити методику навчання каліграфії та креативні технології її використання у професійній діяльності дизайнерів-графіків.

3. Позитивне враження справляє, представлений у підрозділі 2.1. зарубіжний досвід підготовки майбутніх дизайнерів до застосування каліграфії у професійній діяльності. Вважаємо, що наукове дослідження суттєво збагатило б узагальнення й представлення найефективніших зарубіжних мистецько-освітніх практик, які доцільно використовувати у професійній підготовці дизайнерів-графіків у закладах вищої мистецької освіти України.

4. Позитивно оцінюючи представлену модель формування готовності майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування каліграфії у професійній діяльності, варто зазначити, що у визначенні даної моделі доцільно було б спроектувати цей процес на професійну підготовку відповідних фахівців, а не лише на визначену якість, зважаючи на зміст підрозділу 2.3.

5. У третьому розділі дисертації представлено статистичні дані результатів дослідно-експериментальної роботи. Однак для повноти висвітлення наукових здобутків і доказовості ефективності створених педагогічних умов та реалізації заявленої моделі цей матеріал доцільно було супроводити коментарями щодо якісних змін у підвищенні рівня досліджуваної готовності;

6. На жаль, автору не вдалося уникнути декларативного й описового стилю, що інколи переводить виклад матеріалу з площини аналітичної у площину проголошення аксіом.

Проте вказані зауваження не применшують актуальності та значимості дисертації Шпак О.В. Загалом робота є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і практичне значення.

- **Оружа Лариса Володимирівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, ректор Арт академії сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі схвалила розкриття дисертанткою вплив розвитку умінь використання цифрових технологій із застосуванням каліграфії у професійній діяльності на розкриття творчого потенціалу майбутніх фахівців для розвитку і саморозвитку упродовж життя, надавши позитивний відгук із зазначенням дискусійних зауважень та побажань:

1. Цінним у дисертації є представлення зарубіжного досвіду вивчення каліграфії (параграф 1.1). Водночас наприкінці параграфу варто було визначити найбільш конструктивні ідеї зарубіжних дослідників щодо удосконалення підготовки майбутніх графічних дизайнерів до використання каліграфії у професійній діяльності;

2. Варто було б уникнути описового трактування загальновідомих понять «умова», «педагогічна умова» у параграфі 2.2.;

3. У процесі реалізації моделі формування готовності майбутніх бакалаврів графічного дизайну до використання каліграфії у професійній діяльності було б доцільно запропонувати авторські майстер-класи з метою опанування техніками національного шрифтовідтворення;

4. Модель підготовки майбутнього бакалавра графічного дизайну передбачає створення набірною шрифту, для використання якого необхідно

застосовувати програми Glyphs або Adobe Illustrator, було б доцільно запропонувати методичні рекомендації з метою опанування побудови шрифту в згаданих графічних програмах.;

5. Констатуємо певні технічні і стилістичні огріхи щодо нумерації таблиць, вживання емоційно забарвлених слів, метафоричних конструкцій, не властивий науковому академічному писемному мовленню.

Водночас слід наголосити, що висловлені зауваження та побажання не є принциповими, відтак не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи О.В. Шпак.

- **Пічкур Микола Олександрович**, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри образотворчого мистецтва Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини позитивно оцінив результати наукового дослідження Шпак О.В., надавши наступні зауваження дискусійного характеру:

1. На с. 37 дисертації міститься матеріал щодо з'ясування сутності поняття «мистецька освіта», де автор послуговується дефініціями різних науковців. Безумовно, що однозначного трактування змісту цього терміну нині не існує. Однак для глибшого розуміння та формулювання власної інтерпретації зазначеної категорії, варто було б скористатися науковими працями вітчизняного фундатора теорії і практики мистецької освіти професора Оксани Петрівни Рудницької;

2. Показово, що в роботі розглядається комп'ютерно-технологічний аспект графічного дизайну. Однак, позиціонуючи каліграфію як засіб розвитку цифрової компетентності майбутнього графічного дизайнера (с. 86), доцільно було б експлікувати теоретичні основи каліграфії в таких категоріях, як «цифрова каліграфія», «традиційна каліграфія» тощо. Це дало б змогу забезпечити наступність каліграфічних традицій і новацій у процесі розвитку теорії шрифтового дизайну і на цій основі збагатити методику його навчання;

3. У тексті дисертації автор послуговується поняттям «національна ідентичність». Зокрема, воно фігурує в авторській дефініції «готовність майбутніх бакалаврів з графічного дизайну до використання каліграфії у професійній діяльності» (с. 91), логіка обґрунтування змісту якої дійсно вимагає визначення національно-ідентифікаційного потенціалу каліграфії. У цьому плані варта уваги спроба автора уточнити сутність поняття «національний шрифтовий дизайн» (с. 55), лаконічність трактування якого доцільно було б конкретизувати тлумачення категоріального та процесуального аспектів національної ідентифікації у функціональній площині каліграфії як засобу вітчизняного шрифтового дизайну та розглянути відповідний контекст його використання у професійній діяльності;

4. У дисертації ґрунтовно розкрито інформаційно-діяльнісний етап формування готовності майбутніх бакалаврів графічного дизайну до застосування

каліграфії у професійній діяльності. При цьому автор роботи використовує низку традиційних методик навчання каліграфії, наприклад, копіювання за зразками, тренувальні вправи, формального й образного компонування тощо. Однак у контексті цифрової компетентності дизайнера-графіка, що задекларовано в теоретичній частині дослідження, доцільно було б представити методику педагогічного супроводу виконання студентами окремих навчально-творчих завдань за допомогою відповідних комп'ютерно-графічних програм;

5. На 86, 151, 170, 175 та інших сторінках дисертації йдеться про таку цікаву каліграфічну технологію в шрифтовому дизайні як «летерінг». Варто було б ширше розкрити її сутність і важливість студювання з метою подальшого використання у професійній діяльності графічного дизайнера.

Висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки проведеного дослідження. Представлена дисертація є оригінальною і самостійно виконаною працею у формі рукопису, що засвідчує належну наукову ерудицію і професійну майстерність її автора.

- **Петрова Інна Володимирівна** – доктор історичних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної діяльності, професор кафедри графічного дизайну Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука надала позитивний відгук щодо результатів наукового дослідження Шпак О. В. із зазначенням зауважень рекомендаційного та дискусійного характеру:

1. У параграфі 1.1. варто було б більш цілісно обґрунтувати положення компетентнісного підходу у контексті реалізації освітньо-професійних програм підготовки майбутніх бакалаврів графічного дизайну;

2 У параграфі 1.3. було б коректно більш тезисно представити основні періоди розвитку письменності з урахуванням традицій становлення каліграфії і шрифтового дизайну та більш детально розкрити специфіку цих періодів у додатках;

3. У визначенні педагогічної умови – розроблення і впровадження курсу «Каліграфія» у професійній підготовці майбутніх бакалаврів з графічного дизайну – варто було б конкретизувати назви означеної дисципліни на відповідному курсі;

4. У висновках необхідно було наголосити на особистому внеску автора у дослідженні цієї теми;

5. На нашу думку, авторці варто було б розширити підрозділ 1.2. за рахунок додавання інформації про роль Веркбунду та Петера Беренса у становленні графічного дизайну та шрифтового мистецтва.

Однак, зазначені зауваження мають рекомендаційний характер та суттєво не впливає на загальне позитивне враження від роботи.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – немає;

«Утрималися» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.897.03 Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука Міністерства культури та інформаційної політики України присуджує **Шпак Ользі Василівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 «Професійна освіта» (за спеціалізаціями).

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Чирчик С. В.

Рецензент

(підпис)

Петрова І. В.

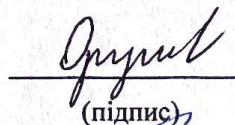
Опонент

(підпис)

Сотська Г. І.

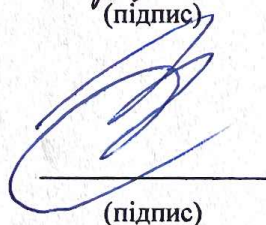
Опонент

(підпис)

Оружа Л. В.

Опонент

(підпис)

Пічкур М. О.